

A' NÉGYLEVELÜ LÓHER.

Beszély.

KUNOSS-TUL.

Ivánkay gazdag földesur volt Somogyban. Élemedett korának egyetlen öröme a' tizenkét esztendőös Ozmina, 's legkedvesebb mulatsága kertészkedés volt. Ki valami szépet 's nevezetesebbet akart látni e' nemben, — annak Kőkényesre kellett mennie, hogy azon paradicsomi gyönyört érezhesse, melly a' természet-kedvelőt meglepi, midőn izléssel rendezett 's különönmű válogatott virágfajokkal diszló kertbe lép. Minthogy azonban illy örömek iránt egészen fogékonyak nem igen nagy számmal szoktak lenni: Ivánkayt sem háborgaták az illyféle vendégek; 's ha történt is, hogy a' megyei gyűlésre fölsereglés vagy onnan szétoszlás alkalmával, majdnem udvar és ől szükké lön az ebédre vagy éjszakára kínákozó tisztviselők szekerének 's lovának: a' kertbe mégis alig alig pillanta ki egyik vagy másik vendég, ha csak a' háziur kedvéért az egész társaság ki nem költözött, hatalmas dohányfüst-fölleget vivén magával, melly a' kertnek illatát egészen számüzé.

Volt a' kertnek mégis egy mindennapi hű látogatója, t. i. a' szelid Ozmina, kinek anyja az ő születése után harmadik hetre, atyja pedig őt esztendő mulva halt meg, melly idő óta ő folyvást öreg atyja, Ivánkay gondviselése alatt volt. — Alig merném mindazáltal meghatározottan állítani, a' kert szépségeiben való gyönyörködés, vagy Jóska a' göndörhaju nyájas kertészgyermek iránti vonzalom birta e Ozminát a' kert szünetlen látogatására. — Mert hol van a' természetbuvár, ki megmutathassa a' határt, mellyen túl a' szerelem szikrája még gyuladatlan szendereg, és azt, mellyen innen az többé hamvaiból is föl-füllobbanni nem fog? Alkalmasint legkevesebb fogok hibázni, ha azt mondom, hogy Ozminának majdnem folyvásti kertben lakását mindkettő okozá.

A' kertész egy értelmes, mellette pedig szorgalmas és hű cseléd volt, kinek még apja is az Ivánkay házat szolgálta, nem ugyan mint kertész, hanem mint gazdasági hajdu. Ferencznek azonban minden más szolgálatnem között a' kertészkedés tetszett legjobban, 's az ekkor Ivánkayéknál volt olasztul annyira eltanulá mesteriségét, hogy mig

az élt is sok tekintetben elsősege volt már ama' fölött; halála után pedig, midőn az intézkedés egészen rajta állott: ügyessége 's fáradatlansága által sokszor dicséretet sőt fizetési jobbitást 's egyéb jutalmat és kedvezést is nyert Ivánkaytól. Sorsával egészen megelégedve, fiát Jöskát is kertészsegre tanítá, ki most már 16ik évében, mindazon fakadó érzelmek ostromának ki volt téve, mellyek valaha egy egészen ártatlan keblü, de szinte a' tulajágig gyengéd és merész képzelődéssel bíró ifjut megszállhattak.

Neki, igen czélszerű alapnevelése volt; mert azon kívül, miket a' mély belátásu Ivánkay által választott helybeli tanítótul, egy — minden tekintetben — hivatalára termett férfitől tanulhatott: utóbbi négy éven át szerfölött sokban gyarapult azokból is, miket Ozmina derék nevelőnéjétül egy elszerecsétlenülült magyar család-anyátul hallott. Ez a' rangkülönbségi előitéleten tülemelkedve, a' magát alkalmazni tudó Jóska iránt szives indulattal viselteték, 's nem csak Ozminával társalkodását, sőt mondhatnám testvéri bizodalmasságát, türte, hanem szelid oktatást is gyakran adott neki ollyasokrul, miket ő sem szüleitől sem iskolatanítójától nem hallhatott. A' gyermekben minden szép és jó iránt fogékonyaság levén, csakhamar kifejlett benne az illendőség 's gyengéd társalkodás kellemeinek érzete; de egyszersmind olly bizonyos kielégíthetlen vágy is támadott keblében, mellynek irányát 's czélját tulajdonkép ő maga sem ismerte, melly miatt azonban eddigi életmódja lassankint veszteni kezdé előtte bajait. Ez volt jelensége annak, hogy keblében az érzelmek bimbai fejledezének.

Ápolása még mindig csudahatással volt a' kert diszére; virágai egyes egyig szépek, dúsan tenyészők, 's illatözönlők valának; de ő már nem figyelt azok színére, magasságára, teljességére 's illatára; külső érzetei mintegy eltompultak, 's egészen magába szállottnak látszék, ugy, hogy szokott foglalatosságait csak műszerileg végeze, melly alkalmommal gyakran megtörtént, hogy öntözőjébül már rég kifogyott minden esépp viz, midőn még folyvást loggatóta azt a' virágagyak fölött; máskor pedig tele öntözöt vitt a' kádroz vissza, 's csak akkor vette észre tévedését, midőn a' megmeríteni akart edénybül a' viz kiömlött. — Ozmina most is

olly gyakran ment a' kertbe, mint előbb, — majd egyedül, majd nevelőnéjével. Jóska mindazáltal nem olly bizodalmasan fogadá. Ha jött; ohajtá, bár ne jött volna; ha távozott: szerette volna, bár mindig körében maradna; szóval olly tétovázó lön 's olly rejtélyeskedő, hogy minden iparkodása ellenére is szemébe tünt e' furcsa magaviselet Ozminának.

Ozmina, mint mondám, ekkor csak tizenkét esztendő volt; de mind neveltetése, mind öregatyjának velebánása annyira kifejték elméjét, hogy legalább is tizennégy esztendőnek fogta volna akárki mondani, ha ama' vidám mélységet, 's szinte a' bámulatosig menő komoly érettséget jól kiösmerte volna, mellyel e' lányka birt. Ivánkay rendesen édes kis gazdaasszonyának nevezte őt, 's gyakran adván neki olly megbízásokat, mellyek nem csak tárgyismeretét bővítették, hanem gondolkozó, öszszehasonlító 's ítélőtehetségét is foglalatoskodtatták: olly önálló 's találékony eszü, egyszersmind pedig szelid, 's rendithetlen érzetű lányka vált belőle, minőket napjainkban sokkal idősbek közt is hasztalan keresünk. Nem csuda hát, ha a' sziv titkosb gerjedelmi is valamivel korábban ébredtek föl nála. Ő ugyan semmi mást nem tudott, nem érezett még, mint hogy a' kertben időznie jól esik, hogy igen igen jól érezi magát ha Jóskával cseveghet, hogy ennek közelében a' házi apró boszuságokat leghamarább felejtí; de ő arra talán még soha nem gondolt, hogy ez mindig így nem maradhat, hogy ő még csak egy két esztendeig sem igen mulatozhat az eddigiék szerint Jóskával; 's épen mivel ezt meg nem gondolá, azért esett neki rosszul ama' tartózkodás, mellyet egy idő óta a' kedves játszótársban maga iránt észre vön, mellyrül azonban még szólhatni alkalna, vagy talán kedve, nem volt.

Egyik kellemes nyári alkonyon, midőn Jóska, virágai öntözésivel foglalatoskodék, észrevétlenül lopódzott hozzá Ozmina, 's látá, mikép az üres öntözőt sokáig ide 's tova jártatá, mintha még untig volna benne víz. A' lányka észrevevé Jóska szórakodottságát, 's nem tartóztathatá nevetését a' furcsa öntözésen. Jóska magához tért, 's az öntöző ürességére figyelmessé tétetven Ozmina által, nevetését annyira idegenítőnek találá, hogy szót-

lanul akart távozni. A' lányha azonban fél csintalansággal utját állá 's beszédre kinszerité. Jóska komoly tekintete Ozminát is kivetkezteté vidámságából, 's így csak akadozva folyt eleinte a' beszélgetés. Ozmina, kedvetlensége okát kérdezé. Jóska nem tudott felelni. De mit is mondhatott volna, mi roszt kedvét igazolhatná? Maga is rettegett azon gondollattul, melly egy idő óta lelki vidámságát megzavará; mikép nyilatkoztathatta volna tehát ezt a' kedves teremtménynek, ki egyszersmind földesurának egyetlen magzata, unokája volt.

Ozmina semmit nem hagyta érintetlenül, hogy Jóska roszt kedvének okát kitalálja 's megszüntethesse. — Talán, ugymond, a' munkát sokallod, melly e' harmat 's esőnélküli nyárban a' szünetlen öntözés szükségé által valóban súlyosodott? Inkább megkérem atyámat, folytató jöszivüleg, hogy naponkint egy két napszámost rendeljen melléd, kik az atyád kímélése által rajtad megsúlyosodott munkaterhet veled megosszák. — Jóskát még inkább megszorítá e' szives jóakarát, 's némán rázta fejét, — jelenségül, hogy a' munkát épen nem súlyosolja, 's hogy nem ebből származik kedvetlensége. — Vagy tán máshova kívánczol; kezdé ismét kis idő múlva, vallató leány; 's meguntad itt nálunk a' kertészkedést? — Jóska félelmesen emelé föl legszegzett 's könnyűtül csillogó szemét Ozminára, kitől érzelmei hideg visszariasztását gondolá tüstint hallani. Szemeik találkozának, 's Ozmina pirulva süté le azokat, 's engesztelőleg szólt az ifjuhoz: Alig hiszem, hogy akárhol is jobban szerethessenek; 's nálunk te is olly tisztesen megöszülhetnél mint atyád.

Igen, tört ki most félzokogva az ifju, — ha Ozmina is örökre itt maradna! De Ozmináért majd gazdag vőlegény jövend; 's hiányzani fog e' kert legfőbb ékessége; nem lesz ki gyönyörködjék virágaimban!

Ozmina keblén rettenés futa keresztül. Benne e' szavak egy eddig érintetlen érzelemhurt penditének meg. Pirulat ömlé el szelid arcát, 's szeméit a' virágmezőre függesztve szavakat látszék keresni, mellyekben hullámozó keble szorongásinak utat nyithasson; de e' pillanatban jött Ivánkay, 's a' két fiatal viszonyárul semmit nem gyanítva, külön tárgy beszédet kezdé a' kertészfiuval, virág-

ültetés, és gondos öntözés felül, minek ugymond e' rekkenő melegben szigorúan kell megtörténnie.

Ozminának ohajtott vala öregatyjának érkezése, de még ohajtottabb volt e' beszéd, mellynek következtében megkérhető őt, hogy Jóska segítségére egy pár napszámot rendeljen, kik neki az öntözés terhet könnyítsék; mit a' jó öreg szívesen megajánlott, 's még meg is dicséré Ozminát e' gondoskodásáért, melly neki egész idő alatt eszébe nem juta.

Jóska rendkívüli örömmre buzdult; de nem az öntözés terhének könnyebbülte, hanem azon anygali jóság miatt, mellyet iránta Ozmina olly készséggel tüntetett ki, 's mellyben a' kertészfiu eléggé határozott választ képeze Ozminának ő irántai vonzalma felül. Azonben csak hamar ellenkezőrül kezdte gyanakodni, mert e' naptul fogva Ozmina sokkal ritkábban látogató meg a' kertét, 's ekkor is gondosan kerülé a' találkozást, ugy, hogy ez igen feltűnő 's rövid idő mulva kedvét egészen lesújtó jelenetből az ifju egészen ellenkezőt vala kénytelen következtetni, mint mit a' multkor, önfelvedkezése pillanatában hinni merészkedett, — hogy Ozmina őt valóban szereti.

II.

Ki nem hallotta már a' mondást, hogy az, ki négylevelű lóherét talál, — szerencsés? A' nép nagy része legalább ezt hiszi, 's ha valaki csupa véletlenségből négylevelű lóherét lel: szerencsehozó bűv-szer gyanánt rejti el azt szökrenyébe, remélvén, hogy neki előbb több gazdagnak 's így boldognak is kell lennie; mert a' nép közül igen kevés tudja megkülönböztetni a' valódi boldogságot, melly a' jó cselekedetek által gyűjtött lelki kincsben, a' belső nyugalomban áll, — az ál-boldogságtul, mellynek csak fölszine kecsegtető, 's melly csak a' külső embert elégitheti ki.

Jóska, a' kertészfiu is hallott a' négylevelű lóheréről még kisebb korában, midőn egyik reggel apja örömsugárzó szemekkel toppant be hitveséhez, 's mutató neki a' szerencsejósító találmányt, 's ennek gondos eltevésére szólította; mert, ugymond, a' ki illet véletlenül talál, és megőriz, annak minden kívánsága teljesedni fog, ő boldog ember lesz a' világon. A' gyermek ekkor keveset ügyelt apja szavaira; de annyival élénkebben emlékezett most

vissza azokra, 's ohajtá, bár ő is találhatna egy illy szerencsenövényt; minthogy azonban ennek véletlenül kelle történni, még csak azon édes fáradságot sem szerezheté magának, hogy azt a' kert füvei között keresgélte volna.

Egy kellemes őszi napon vendégek érkeztek Ivánkayhoz. Rég nem látott rokona lepte meg őt, neje 's két csinos lánykája kíséretében. A' három leány, — Ozmina t. i. és a' két rokon, csak hamar a' kertben termett; 's ez utóbbiak gyönyörködve nézdelék a' szépségben annyira dús kertet, míg Ozmina szemei nyugtalan körüljártak, mintegy valaki után kémlelődve. — Jóska egy Oleandercso-prozat mögött állá, 's tanúja volt Ozmina vizsgálódásinak. Nem sokára megmutató magát, 's a' hozzá közeledett vendégkisasszonyok számára virágot szedni szólítaték föl Ozmina által; olly nyájasan, olly szerelmi gyengédséggel 's édes bizodalommal, hogy Jóskát egész magánkívül ragadták e' rég nem tapasztalt szíveség jelei.

A' kert minden virágai kilenczed alá jutottak, 's a' kertészfiu izletesen összeillesztett három bokrétát tartá kezében, — mert hogyan is feledkezhetett volna el Ozmináról, 's mikép hagyhatta volna őt bokréta nélkül? — midőn egy magánosan álló árva violát pillanta meg, virágzása legszébb diszében. Lehetlen volt erről nem szakasztania, 's ezt Ozmina bokrétájába nem tűznie; 's ime, midőn e' gondolattal a' virág után nyul, egy bokorka lóherét pillant meg tövénél, és — ha szemei nem kápráznak, ha játékát nem űzi vele a' képzelet, — egy szál négylevelű lóheret. —

(Folytatása következik.)

KÉRELEM.

Pájer-tül.

Keblednek mélyzetem
Tűzszikrák nyugszanak;
Kívül, fölületén
Hóhalmok állanak.

Leányka! nyissad föl
Felém hó kebledet,
Mert elfagyasztja e'
Zordonság lelkemet!

HIR-KALÁSZOK

a z é l e t f ö l d é r ü l .

Budapest, tavaszot 30ikán 1838. A' városi nép szelleme sokban, de leginkább az éldelet - vágy kielégítésére törekvésben különbözik a' föld népeétül. Minden kis alkalmat esengő kézzel ragad meg, 's a' vigalomnak örömmel töltött poharát derengő arczu költi el. 'S ha tekintjük, a' csapást, melyet e' nép szenvedett: valóban most van ideje leginkább, hogy e' gyengeségének tömjéneztesék, 's minél több alkalom nyujtassék neki fájdalomtól kiemelkedhetésre. Illy czélszerűleg intézett alkalom volt tegnapi budai bástyater főlavatási ünnepélye. A' mult lapjainkban is érintve volt, ujonnan készült vároldali utnak kanyarán ugyanis 3 ezredbeli hangászkar által tartaték déleesti zene, 's váltogatva adatanak a' következő darabok: 1) Elő-zene „Emma d' Antiochia“ daljátékból; 2) Aria à la Polonoise „Puritáni“ daljátékból; 3) Morelli áldomáskeringői; 4) Kardal „Il giuramento“ daljátékból; 5) Párdal „Puritáni“-ból; 6) Morelli „asszonyi harczjáték“ című keringői; 7) Cachucha; 8) Aria, kardallal „Lucia di Lammermoor“ daljátékból; 9) Tarantelvágató; 10) egy nagy előtérő zene. — Eléggé köztudomásra jutván jó előre e' nagyszerű hangszat, olly népözön gyült össze Pest-budáról a' keleti vároldalra, minőt e' helyen csak mult századok láthatának az ősi var ostromidejében, *) 's minő Budában is csak István király ünnepén látható. 'S elmaradtak volna e' ünnepélyről a' testvér város szépei; holott 40 nyugpad csupán az ő számukra állítaték föl? Koránsem; ők szinte részesülni akartak az alkalomnyujtotta kedvtőlésben. Mit is érne nálok nélkül bármilly nagyszerű ünnepély? ők gyönyörködnek és gyönyörködtetnek. Csak egy hibájokat tudok; csak egyet; 's ez fáj. Ne kinszerítetek kimondanom; ők nem mindnyájan tehetnek róla; 's így az ártatlanokat nem akarom bűnhődteni a' vétkesekkel. De mégis, ki kell mondanom, ki, ne hogy félre magyaráztassék hallgatékonyságom. E' hiba: hogy nem elégé magyarok!

Közéletben ismét kétfős új éldelet fog kínálkozni Budapest lakosinak, t. i. Frankenburg és Saphir hangszattal páros felolvasása; az szombaton délutáni 4 1/2 órákor, emez vasárnap délesten; az a' megyeház nagy teremében, ez a' városi színházteremben. A' Frankenburgénal adandó műdarabok következők:

- 1) Előzene (ouverture) „Oberon“ daljátékból.
- 2) Magánydal „Maria v. a' rejtett szerelem“ című daljátékból; éneklí Gyöngyös y K. Kisasszony.
- 3) Hunyadi kardja. Ballada Gara y-tul; olvassa Kunoss.
- 4) Változatok zongorára Thalberg-tül; játszza Fáy Gusztáv.
- 5) Párdal, Donizetti „Örjöngő“ című daljátékából; éneklí Tomasi A. Kisasszony és Schweizer ur.
- 6) „A' keresztfá“ románc Kunoss-tul; olvassa egy vidéki asszonyság.
- 7) „A' havasi kürt“ magánydal Proch-tul; éneklí Tomasi A. Kisasszony.

*) Itt önkénytelen eszünkbe jut koszorús Berzsényinknek következő verse:

Más néppel ontott bajnoki vért hazánk
Szerzője Árpád, a' Duna partján.
Oh más magyarral verte vissza
Nagy Hunyady-nk Mahomet hatalmát.

A' szerk.

8) „A' két álom“ váltódal zongora- és gordon-kisérttel; éneklí Pecz és Schweizer.

9) Felolvasás Frankenburg-tól.

Mind azon körülmény, hogy e' felolvasás nálunk magyaroknál egészen új, mind pedig ama czél, melyre a' jóvedelem fordítatik, t. i. a' víz által megkárosult adózó népfölsegítése: bizton kezeskednek nagy számú hallgató közönségreől.

Belépti jegyeket válthatni Pesten Heckenast, Grimm, Müller és Tomala, könyv- 's szépműáros uraknál, Budán pedig Kunoss Endre h. ü. 's táblalibró urnál, a' várbán, uri utca 54 szám alatt, az örtemplom átellenében, — a' terembe 1 ezüst forintjával, a' karzatra pedig 30 krjával pengőben.

Felszólítás. „Részvét gyöngyei“ cím alatt a' dunaáradás által megkárosult földnép javára jóvedelmezve megjelenendő munka nyomtatását jövő hónap elején haladéktalan megkezdeni szándékom levén, bizodalmasan megkérem hazánk minden íróit, kikhez talán magános fölszólításom el nem jutott, vagy kikkel a' közlekedés bizonytalansága miatt érintkezésbe nem jöheték, hogy e' jótékony vállalatom előmozdítása végett gyűjteményembe szánt munkadarabjaikat, folyóhónap utolsó napjáig, biztos alkalom által vagy bérmentesen mahatlatlanul beküldjék. Az elfogadandott művek íróinak szívességét egy egy példánnyal fogom hálálni. — E' fölszólításnak bővebb köztudomásra juthatása tekintetéből, lapjaikba fölvetelére bizodalmasan megkérem a' szerkesztősegeket. KUNOSS.

Tarlózat. Literatúrai világunk legújabb terméki közt megemlített gróf Széchenyi István következő című munkája „Néhány szó a' lóverseny körül.“ Ne gondoljuk azonban hogy e' néhány szó csakugyan néhány szó, mert a' szavak mennyisége 15 nyolczadret vélt fölbe. Felöltő ama jegyzés is, mely a' kiadó (Heckenast Gusztáv) aláírásával egy darabka sárga papírosan a' munka elején látható, 's mely annak készülése idejétrőviden következő sorban fejezi ki: „E' munka a' lefolyt 1837ik év közepe táján készült.“ E' jegyzésnek kitévészkívül mehetség gyanánt kell szólnálna mostani viszonyinkban, a' gróf szerző nem azon időszakban bibelődött a' lovakkal, midőn emberek forgának veszélyben, 's idő és erő ezek szabadítására vagy fölsegítésére volt és lesz fordítandó. — A' munka tartalmáról későbbi lapjaink szólandnak.

Az ismertető csüggedetlen vállalkozásu' fáradatlan iparu szerkesztője, julius elejétől fogva Fényes Elek és Vállas Antal urakkal egyesülten fogja kiadni lapjait. Jósika Miklós „Abafé“ című románja megjelent német fordításban, áttéve Treumund által, kinél alkalmas fordítóra már alig találhatott volna e' mű.

Vásári kedvességül kaptuk e' napokban Horváth Cyrill „Kuthen“ című szomorujátékát, mely bírálati figyelmünket sok tekintetben megérdemli.

Tóth Lőrincznek „Szivhangok“ cím alatt összegyűjtve előfizetés utján kijöendő versei már sajtó alatt vannak.

Jegyzés. 1) A' Stancics által lapjaink 14ik számában megkezdett „Literatúrai világ“ bizonyos okok miatt nem folytathatik.

2) Az árvíz által használatlaná lett papíros mennyiség miatt, kénytelenek valánk csekélyebb minőségűhez nyulni, mint mutatványlapunk vala. Megérkezvén azonban új szállítmányunk, jövődöre folyvást illy finomságu leend papírosunk. A' szerk.